

SYLLABUS I LËNDËS SOCIOLOGISTIKË

Të dhëna bazike të lëndës	
Fakulteti/Departamenti	Fakulteti i Filologjisë/Gjuhë dhe Letërsi Shqipe
Titulli i lëndës	Sociolinguistikë
Programi	Gjuhë dhe Letërsi Shqipe
Niveli	Bachelor
Statusi i lëndës	Obligative
Viti i studimeve	Viti IV, semestri VIII
Numri i orëve në javë	2+2
Vlera në KREDI-ECTS	4
Koha/lokacioni	Semestri veror
Mësimdhënësi i lëndës	Prof. asoc. dr. Flamur Shala
Detajet kontaktuese	flamur.shala@uni-prizren.com
Përshkrimi i lëndës	Sociolinguistika ka për objekt studimin e gjuhës në raport me shoqërinë, lidhjen me disiplinat e tjera. Lënda përfshin studimet sociolinguistike të huaja e shqiptare. Në thelb të objektit është raporti gjuhë-shoqëri; bashkësitë shoqërore, bashkësitë gjuhësore dhe bashkësitë komunikuese, njësitë gjuhësore dhe ndërlidhja e tyre shoqërore. Përfshin disa shqyrtime rreth eufemizmave të shqipes; Varietet gjuhësore – gjuhët, dialektet, sociolektet, idiolektet dhe regjistrat; Gjuhën standarde si varietet gjuhësor; Standardizimin e gjuhëve; Kontaktet gjuhësore, ndërrimin e kodit dhe ndryshimin e stilit. Kontaktet e shqipes me gjuhët e tjera në takim (si në rrethin e Prizrenit). Përfshin gjuhën dhe të folurit si bashkëveprim shoqëror; Studimin sasior të ligjëritimit; Metodot e studimit sasior të ligjëritimit. Pabarazinë gjuhësore dhe pabarazinë shoqërore. Po ashtu lënda përfshin sociolinguistikën dhe paragjykimin gjuhësor: stereotipat, paragjykimet e mësuesve dhe të nxënësve; Rolin e faktorëve shoqërorë në përshtatjen e të folurit; Përshtatjen gjuhësore, sociolinguistikën e zbatuar, disa probleme sociokulturore, diferencën shoqërore dhe sjelljen gjuhësore në raport me moshën, gjininë, grupin etnik, nivelin arsimor etj. lënda përfshin gjithashtu, gjuhët në takim (kontakt), shumëgjuhësinë, dygjuhësinë dhe diglosinë. Gjuhët pixhin dhe kreole. Do të përfshijë edhe realitetin gjuhësor në Kosovë dhe statusin e tyre. Përfshin një sprovë për një shqyrtim sociolinguistik të ndërndikimit të shqipes në lidhje me gjuhët e tjera fqinje e jofqinje.
Qëllimi i lëndës	Qëllimi kryesor i kësaj lënde është që studentët: - të njihen me format e studimeve gjuhësore në raport me bashkësitë shoqërore; - të kuptojnë ndikimin e faktorëve shoqërorë në ligjëritim dhe të jenë në dijeni për varietetet e ndryshme gjuhësore që ekzistojnë në kuadër të një bashkësie shoqërore; - të njihen edhe me variacionin gjuhësor të gjuhës shqipe. - Të kuptojnë se gjuha konstrukton dhe i reflekton strukturat e ndryshme shoqërore dhe ndikimin e tyre në gjuhë; - Të njihen me rolin e faktorëve shoqërorë në përcaktimin e formës së ndërkomunikimit njerëzor.
	Pas përfundimit të suksesshëm të lëndës, studenti: 1. Di për historinë e formimit të sociolinguistikës si disiplinë gjuhësore; 2. Njeh konceptet themelore të sociolinguistikës dhe problemet themelore sociolinguistike të gjuhës shqipe; 3. Aplikon teoritë gjuhësore për studimin e sociolinguistik të gjuhës;

Rezultatet e të nxënit:	4. Vlerëson rolin dhe rëndësinë e zhvillimit të gjuhës në konsolidimin dhe zhvillimin e shoqërisë; njeh varietetet e ndryshme të gjuhës shqipe, krahas gjuhës standarde, dhe ta njohin historinë e procesit të standardizimit të shqipes; 5. E kupton ndërvarësinë e dukurive gjuhësore me dukuritë shoqërore, politike e kulturore; 6. Krahason përdorimin e gjuhës në situata të ndryshme të të njëjtit folës; 7. Zhvillon shkathhtësitë e komunikimit, sipas situatave gjuhësore; 8. Zbaton metodat e studimeve sociolinguistike të ligjërimit dhe është në gjendje të bëjë hulumtime sociolinguistike; 9. Shkruan dhe zhvillon punime seminarike.		
Ngarkesa e studentit (duhet të korrespondoj me rezultatet e të nxënit të studentit)			
Aktiviteti	Orë	Ditë/javë	Gjithsej
Ligjërata	2	15	30
Ushtrime	2	15	30
Përgatitja e punimit të seminarit	1	5	5
Detyra –analizë sociolinguistike	1	10	10
Parapërgatitja për testin e parë (gjysmësemestral)	1	5	5
Konsultime	1	10	10
Parapërgatitja për testin (provimi) përfundimtar	1	10	10
Ngarkesa totale			100 orë (ECTS)
Metodologjia e mësimdhënies:	Ligjërata, ushtrime, seminare, prezantime, bashkëbisedim, konkretizim.		
Metodologjia e vlerësimit:	Seminari, testi gjysmësemestral, prezantimi, testi përfundimtar. Testi gjysmësemestral ka -25 pikë Të gjitha aktivitetet -20 pikë (vijueshmëria, seminar, prezantime, detyra) Testi përfundimtar -55 pikë Total: 100 pikë Vlerësimi me pikë 01-49=5, 50-60 =6, 61-70=7, 71-80 = 8, 81-90 = 9, 91-100=10		
Literatura			
Literatura primare:	1. Gjovalin Shkurtaç, <i>Sociolinguistikë e shqipes</i>, Tiranë, 2009. 2. Richard A. Hudson, <i>Sociolinguistika</i>, Dituria, Tiranë, 2002. 3. Janet Holmes, <i>Hyrje në sociolinguistikë</i>, Tiranë, 2015. 4. Gjovalin Shkurtaç, <i>Sociolinguistikë e shqipes</i> (nga dialektologjia te etnografia e të folurit), Morava, Tiranë, 2013.		
Literatura shtesë:	5. Gjovalin Shkurtaç, <i>Etnografi e të folurit të shqipes</i>, ShBLU, Tiranë, 2004; Morava, Tiranë, 2010. 7. Rexhep Ismajli, <i>“Në gjuhë” dhe “për gjuhë”</i>, Dukagjini, Pejë, 1998. 8. Rexhep Ismajli, <i>Standarde dhe identitete</i>, Dukagjini, Pejë, 2003. 9. Flamur Shala, <i>Pabarazia gjuhësore-kerkime per shqipen</i>, Prishtinë, 2023.		
Plani i dizajnuar i mësimi:			
Java	Ligjërata 2	Ushtrime 1	
<i>Java e parë:</i>	Objekti i studimit të gjuhës në kontekstin shoqëror dhe kohor Sociolinguistika shqiptare ose etnografia e të folurit të shqipes	Studimi i gjuhës në kontekstin shoqëror Etnografia e të folurit të shqipes	

<i>Java e dytë:</i>	Fushat e zbatimit të sociolinguistikës Ndryshimi dhe zhvillimi gjuhësor	Fushat e zbatimit të sociolinguistikës
<i>Java e tretë:</i>	Përvetësimi i gjuhës Modelimi fillestar i gjuhës	Ndryshimi dhe zhvillimi gjuhësor - mësimi i gjuhës në shkollë
<i>Java e katërt:</i>	Komunikimi shoqëror	Komunikimi gjuhësor është shkëmbimi i informacioneve me anë të gjuhës
<i>Java e pestë:</i>	Bashkësia gjuhësore dhe bashkësia shoqërore	Grupimi i njerëzve sipas gjinisë e moshës, profesionit, arsimit etj.
<i>Java e gjashtë:</i>	Standardizimi i gjuhës si problem i përgjithshëm i sociolinguistikës së sotme - Nga dialektet te gjuha letrare	Varieteti standard dhe vlera shoqërore e kulturore e gjuhës së shkruar të përbashkët kombëtare
<i>Java e shtatë:</i>	Gjuhët kombëtare dhe gjuhët zyrtare në Bashkimin Evropian	Gjuhët evropiane
<i>Java e tetë:</i>	Test gjysmësemestral	Përgatitja për test
<i>Java e nëntë:</i>	Individualizmi dhe konformizmi në gjuhë Strategjia dhe taktikat e ligjërimit	Shfaqja e individualizmit dhe konformizmit gjuhësor
<i>Java e dhjetë:</i>	Varieteti gjuhësor, të folmet e fshehta në krahinat shqiptare	Të folmet e fshehta
<i>Java e njëmbëdhjetë:</i>	Akti i të folurit – kompetenca komunikative	Kompetenva gjuhësore
<i>Java e dymbëdhjetë:</i>	Gjuhët në kontakt – huazimet dhe situatat dy- dhe shumëgjuhëshe	Problemet e dygjuhësisë
<i>Java e trembëdhjetë:</i>	Përzierja e kodeve (codsmixing) dhe prishja e kodeve (codswiching)	Raste të takimit të shqipes me gjuhët fqinje. Përdorimi dhe funksioni i kodeve
<i>Java e katërmëdhjetë:</i>	Rreth përvetësimit të të folurit nga fëmija	Përvetësimi gjuhës
<i>Java e pesëmbëdhjetë:</i>	Shqyrtime sociolinguistike për emrat e farefisnisë dhe emrat vetjakë të shqipes	Emrat e farefisnisë dhe emrat vetjakë të shqipes

Politikat akademike dhe rregullat e mirësjelljes:

Studenti duhet të respektojë rregullat e institucionit:

- Duhet të respektojë orarin e ligjëratave, ushtrimeve dhe të jetë i vëmendshëm në orën mësimore;
- Të mbajë disiplinën gjatë ligjëratave;
- Është i obliguar posedimi dhe paraqitja e Kartelës studentore (ID-së) në teste dhe provim;
- Gjatë hartimit të punimeve seminarike, studenti duhet t'i përmbahet udhëzimeve të dhëna nga mësimdhënësi për realizimin hulumtues dhe teknik të punimit.